

H.P. Blavatsky

Hvordan studerer man åndsvidenskab?

VidsomsNettet
www.vidsomsnettet.dk

HVORDAN STUDERER MAN ÅNDSVIDENSKAB?

H.P. Blavatsky

VidsomsNettet
www.vidsomsnettet.dk

Hvordan studerer man ÅNDSVIDENSKAB?

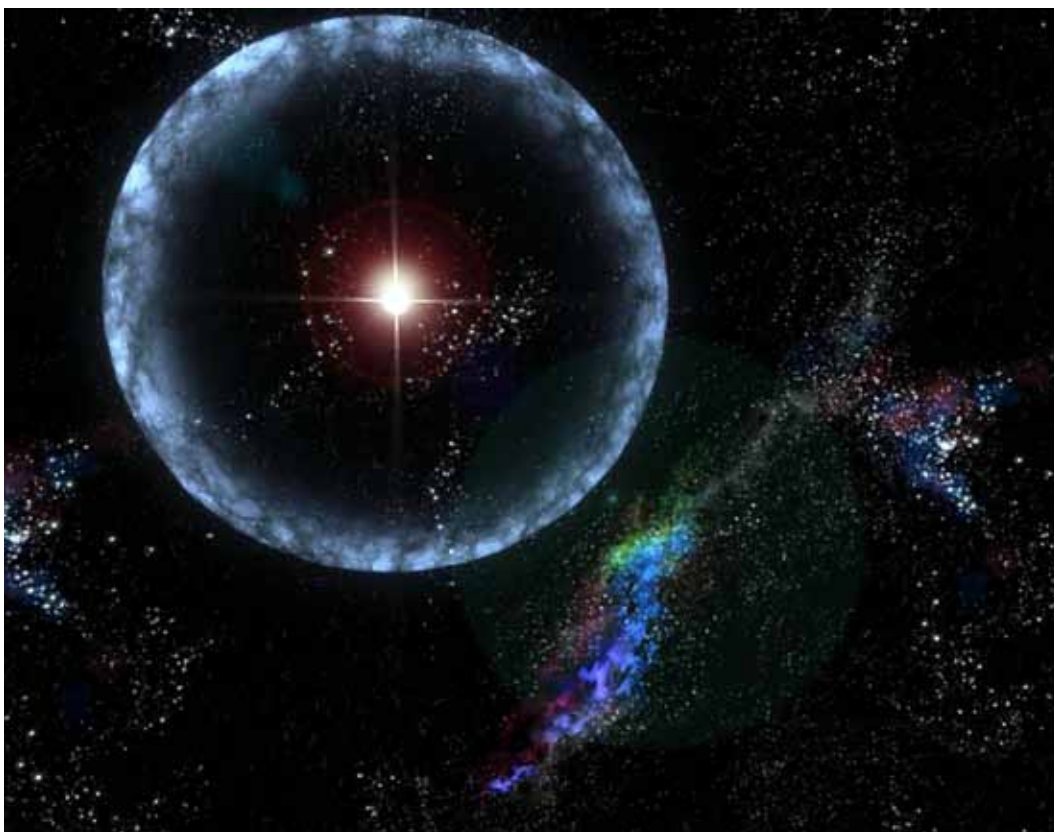
Af H.P. Blavatsky

(Oversat og redigeret af Thora Lund Mollerup og Erik Ansvang)

Gode råd fra H.P. Blavatsky

Ved slutningen af hendes liv gav H.P. Blavatsky gode råd om, hvordan man studerer åndsvidenskab,, og hendes råd har været trykt på forskellige tidspunkter i flere tidskrifter. Rådene er nedskrevet af Robert Bowen, en ældre marineofficer, der havde sluttet sig til H.P. Blavatskys kreds, og som ustandseligt stillede hende spørgsmål om den holdning, man skal have, når man studerer *Den Hemmelige Lære*. Robert Bowen nedskrev omhyggeligt de svar, H.P. Blavatsky gav, og læste dem senere op for hende for at være sikker på, at han ikke havde misforstået hende. Notaterne blev senere offentliggjort af Bowens søn, kaptajn P.G.B. Bowen, og de blev trykt for første gang i januar-marts nummeret af *Theosophy in Ireland* i 1932, godt 40 år efter, at de var nedskrevet. Omhyggelige undersøgelser, som man senere foretog i Dublin, har ikke bragt tilsvarende materiale fra samme kilde for dagen.

Principper

Den værdi, Robert Bowens notater har, består i, at de indeholder principper, der ikke alene kan bruges på studiet af *Den Hemmelige Lære* men på ethvert åndsvidenskabeligt studie. Adskillige gange siges det, at al beskrivende åndsvidenskab ikke nødvendigvis skal opfattes som et korrekt billede af Universet. Der er snarere tale om et sekundært mønster, der opstår i løbet af en erkendelse af en sandhed, der overgår ord, enhver beskrivelse og alle relative værdier. Denne form for åndsvidenskab har ikke til formål at gengive sandheden, men at føre den studerende i retning af sandheden.

Vurderet ud fra dette grundlag kan man se, at værdien og autoriteten af en åndsvidenskabelig beskrivelse ikke nødvendigvis kan bedømmes efter, om åndsvidenskabens er i overensstemmelse med naturvidenskabelige fakta eller principper eller med en åndsvidenskabelig beskrivelse, der stammer fra et andet menneske. Værdien af enhver åndsvidenskabelig beskrivelse ligger i dybden af den oplevelse, den kan give den studerende, der har tilstrækkelig styrke og mod til at gå ud over beskrivelsens form eller mønster og videre til dens esoteriske eller skjulte virkelighed.

Et andet råd, der ofte gentages i notaterne, går ud på, at for at få en dybere forståelse af enhver åndsvidenskabelig iagttagelse må den ses i en universel sammenhæng. Som en hjælp til dette anbefalede H.P. Blavatsky på det kraftigste, at den studerende forsøger at få en dybtgående forståelse af de tre basale hovedpunkter, der nævnes i forordet til *Den Hemmelige Lære*. For at gøre det lettere at referere til dem og studere dem er disse hovedpunkter genoptrykt i denne artikel.

H.S.

“DEN HEMMELIGE LÆRE”

OG HVORDAN DEN BØR STUDERES

H.P. Blavatsky er især kommet med interessante udtalelser i forbindelse med *Den Hemmelige Lære*, og den er kun en ganske lille del af den esoteriske lære, der er kendt af de esoteriske broderskabers højerestående medlemmer¹. H.P. Blavatsky siger, at *Den Hemmelige Lære* lige netop indeholder så meget, som *verden* kan tage imod i den nærmeste fremtid. Det gav anledning til et spørgsmål, som hun forklarede på denne måde:

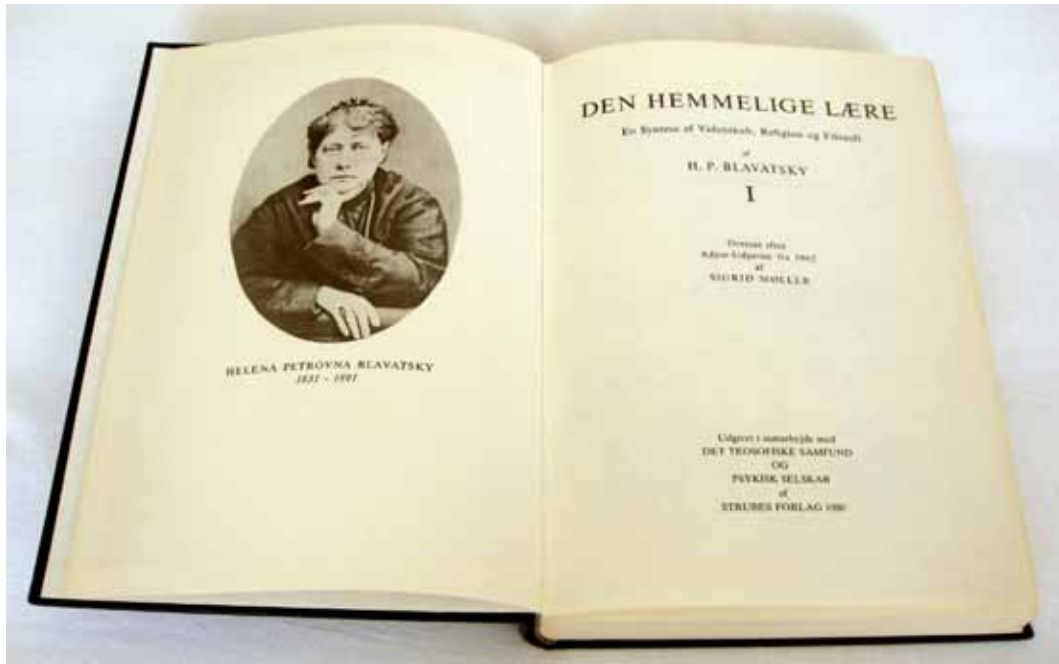
Med “verden” menes der mennesket, som lever i sin personlige natur. I to bind af *Den Hemmelige Lære* vil denne “verden” finde alt det, den overhovedet er i stand til at fatte – men heller ikke mere. Det skal dog ikke forstås sådan, at en discipel, der ikke lever i “verden”, ikke kan finde mere i bogen end det, “verden” finder. Enhver form – uanset hvor primitiv den er – har sin “skabers” billede skjult i sig. På samme måde indeholder en forfatters værk – uanset hvor uklart det er – det skjulte billede af forfatterens viden. Det skal muligvis forstås sådan, at *Den Hemmelige Lære* indeholder alt, hvad H.P. Blavatsky selv har kendskab til plus en hel del mere, fordi meget af den skyldes mennesker med en indsigt, der er langt mere omfattende end hendes egen. Det er desuden indlysende, at hun mener, at andre nemt kan finde viden i *Den Hemmelige Lære*, som hun ikke selv er i besiddelse af.

Tillid til egen skelneevne

Det er en stimulerende tanke, at det er muligt, at man i H.P. Blavatskys værker kan finde en viden, hun ikke selv er bevidst om. Hun reflekterede en del over denne idé, og det fik nogen til at tro, at H.P. Blavatsky måtte være ved at miste sin indsigt og viden. Men hun ville uden tvivl fortælle, at man ikke skal binde sig til hende som den endelige autoritet og heller ikke til nogen anden, men udelukkende stole på sin egen voksende skelneevne.

---

1 Det Store Hvide Broderskab eller Hierarkiets mestre.

De tre basale principper

Hvis man læser *Den Hemmelige Lære* side for side lige som enhver anden bog (sagde H.P. Blavatsky), vil det kun resultere i forvirring. Det første, man skal gøre – om det så tager flere år – er at få en vis forståelse af de "tre basale principper", der er omtalt i *Forordet*. Derefter skal man studere *Rekapitulationen* – de nummererede punkter i *Resumé* (bind 1). Så tager man *Indledende Noter* (bind 3) og *Slutning* (bind 3).

Det virkede som om, H.P. Blavatsky så med alvor på vigtigheden af den lære, der (i *Slutningen*) er givet om tidspunkterne for racernes og underracernes komme. Hun understregede det tydeligere end sædvanligt, at det, man kalder racers fremtidige "komme", reelt ikke findes. "*Der findes hverken kommen eller forsvinden, men et evigt ophav*", sagde hun. Den fjerde rodrace er stadig i live, og det samme gælder den tredje og den anden og den første – dvs. at deres manifestationer på det nuværende stofplan er til stede.

En race er en udviklingstilstand

På samme måde er den sjette underrace også til stede – og det samme gælder den sjette rodrace og den syvende ... ja endog de kommende *runders* mennesker. Når alt kommer til alt, er det forståeligt. Disciple, indviede og mestre kan ikke høre til den almindelige femte underrace, for en race er en *udviklingstilstand*.

Men H.P. Blavatsky lader ingen tvivl tilbage om, at menneskeheden som helhed befinder sig århundreder (i tid og rum) fra bare den sjette underrace. Det var et punkt, der var særlig vigtigt at fremhæve for H.P. Blavatsky. Hun kom med hen-tydninger til "farer og vildfarelser", der skyldtes forestillinger om, at den nye race allerede var til stede i verden. Efter hvad hun sagde, falder en underraces levetid for menneskeheden som helhed sammen med stjerneårets længde (jordaksens cirkel – ca. 25.000 år). Efter denne beregning vil det vare længe endnu, inden den nye race viser sig på det fysiske plan.

Det tilgrundliggende princip

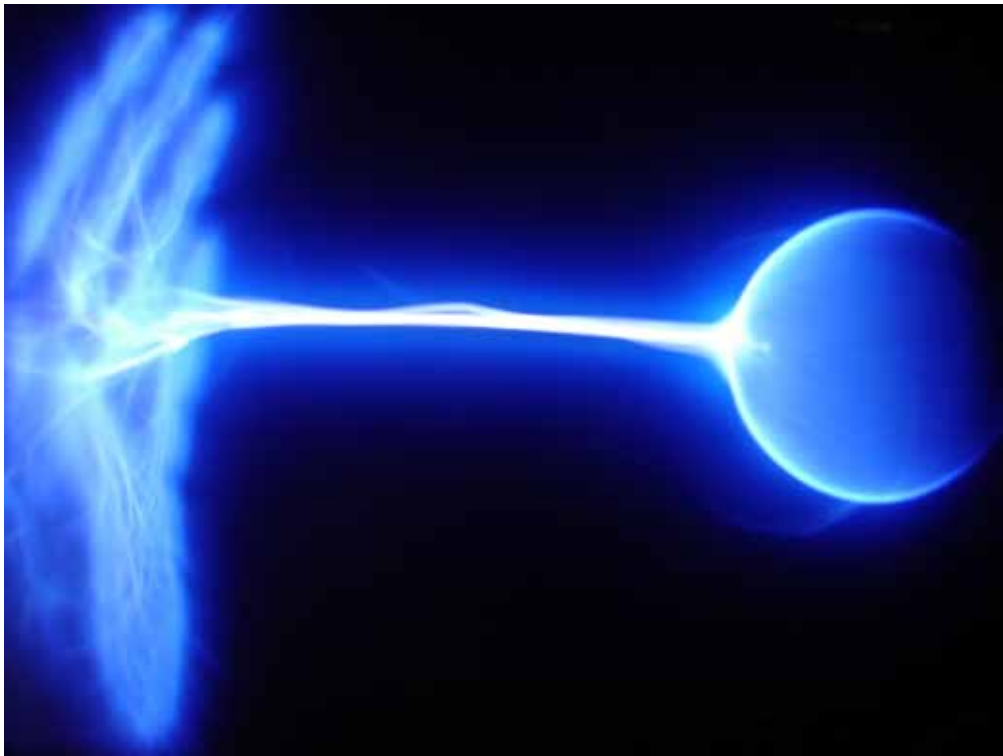
H.P. Blavatsky talte en hel del mere om det "tilgrundliggende princip". Hun sagde, at hvis man tror, at man kan få et tilfredsstillende billede af Universets karakter gennem *Den Hemmelige Lære*, vil man ikke få andet end forvirring ud af at studere bøgerne. Hensigten med *Den Hemmelige Lære* har ikke været at komme med et endegyldigt udsagn om livet, men at *føre den studerende i retning af sandheden*. Disse sidste ord gentog hun mange gange.

Det er mere end formålsløs at have tillid til de mennesker, man tror, er viderekomne studerende og bede dem give en "fortolkning" af *Den Hemmelige Lære*. Det kan de ikke. Hvis de prøver, får man ikke andet end en fiks og færdig *eksoterisk* forklaring, der intet har at gøre med *sandheden*. At acceptere en sådan forklaring er at låse sig fast til bestemte idéer og forestillinger, mens *sandheden* ligger ud over enhver idé, man er i stand til at formulere eller give udtryk for. Eksoteriske fortolkninger kan være udmærkede (og H.P. Blavatsky fordømte dem ikke), så længe man blot betragter dem som fingerpeg for begyndere og ikke anser dem for at være andet eller mere. Mange er naturligvis potentielt ude af stand til at gøre fremskridt ud over en almindelig eksoterisk opfattelse, men der er og vil komme andre, og for dem beskrev hun følgende rigtige indstilling til *Den Hemmelige Lære*.

Forventninger til studiet

Læs *Den Hemmelige Lære* (og anden esoterisk litteratur) uden noget håb om at finde den endelige sandhed om tilværelsen og uden nogen anden forventning end at se, hvor langt den kan føre *i retning af sandheden*. Betragt studier som et middel til at træne og udvikle en tanke, der aldrig har været i kontakt med andre studier. Følg disse regler:

Uanset hvad man studerer i *Den Hemmelige Lære*, skal man i tanken – som basis for tænkeevnens arbejde – fastholde følgende ideer:

a) Tilværelsens fundamentale enhed

Denne enhed er noget helt andet end den almindelige forestilling om enhed – f.eks. som når man siger, at en nation eller en gruppe er forenet ... eller at en plante er forbundet med en anden med magnetiske kraftlinjer eller noget tilsvarende. Det er *ikke* dét, der tales om. Læren går ud på, at tilværelsen er *én ting* – ikke en samling af ting, der er forbundet med hinanden.

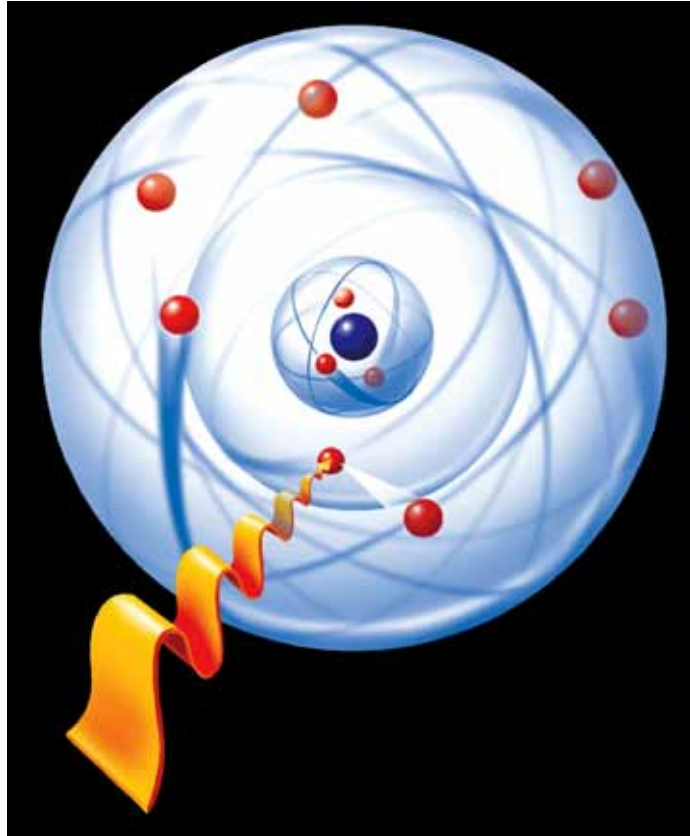
Fundamentalt er der *én væren*. Denne *væren* har to aspekter – et positivt og et negativt. Det positive er *ånden* eller *bevidstheden*. Det negative er *stoffet* eller *substansen*, som er bevidsthedens redskab. Denne *væren* er det *Absolutte* i dets primære manifestation. Da det er absolut, er der ikke noget uden for det. Det er *Alværen*. Det *Absolutte* er udeleligt, for ellers ville det ikke være absolut. Hvis man kunne skille en del ud fra det *Absolutte*, kunne det resterende ikke være absolut, fordi det straks ville blive muligt at foretage en *sammenligning* mellem det og den del, der er udskilt. Sammenligning er uforenelig med forestillingen om noget absolut. Det er derfor klart, at denne fundamentale *Ene Tilværelse* eller *Absolutte Væren* må være *virkeligheden* i enhver form, der eksisterer.

De fleste vil sandsynligvis have svært ved at forstå det, men H.P. Blavatsky sagde:

"Åndsvidenskaben er for de, der kan tænke, eller for de, der kan tvinge sig selv til at tænke – ikke for de mentalt dovne."

Atom, mennesket og guden er hver for sig både adskilte og kollektive, og i deres inderste væsen er de den *Absolutte Væren*, der er deres *virkelige individualitet*. Det er denne idé, der altid må være til stede som fundament for tænkningen for at skabe grundlaget for enhver forestilling, der opstår under studiet af *Den Hemmelige Lære*. I samme øjeblik man slipper den (og det kan meget let ske, når man er optaget af et af den esoteriske filosofis mange komplicerede aspekter), opstår forestillingen om *adskilthed*, og studiet mister sin værdi.

b) Dødt stof findes ikke

Man bør desuden fastholde den ide, at *der ikke findes dødt stof*. Hvert eneste atom er *levende*. Sådan *må* det være, for fundamentalt er ethvert atom selv den *Absolutte Væren*. Derfor findes der ikke noget som f.eks. "sfærer" af "æter" eller "akasha", (man kan kalde det, hvad man vil), hvor devaer og elementer boltrer sig som ørreder i bækken. Det er en generel forestilling. Den rigtige idé er den, at ethvert stofatom – ligegyldigt hvilket plan det tilhører – i sig selv er et *liv*.

c) Mikrokosmos

Den tredje tilgrundliggende idé, der skal fastholdes, er, at mennesket er *mikrokosmos*. Netop fordi det er tilfældet, eksisterer "alle himles hierarkier" i mennesket. I virkeligheden findes hverken makrokosmos eller mikrokosmos, men kun den *Ene Tilværelse*. Det store og det små er kun stort og småt, når det betragtes af en begrænset bevidsthed.

d) Det hermetiske aksiom

Den fjerde og sidste tilgrundliggende idé, man skal fastholde, kommer til udtryk i det hermetiske aksiom. Det hermetiske aksiom er i virkeligheden summen og syntesen af de øvrige.

Som i det indre således også i det ydre. Som i det store således også i det små. Som for oven således også for neden.

Med andre ord er der kun *ét liv og én lov*, og den, der fungerer i dem, er *ÉN*. Intet er indre, og intet er ydre, intet er stort, og intet er småt, intet er højt, og intet er lavt i den guddommelige husholdning.

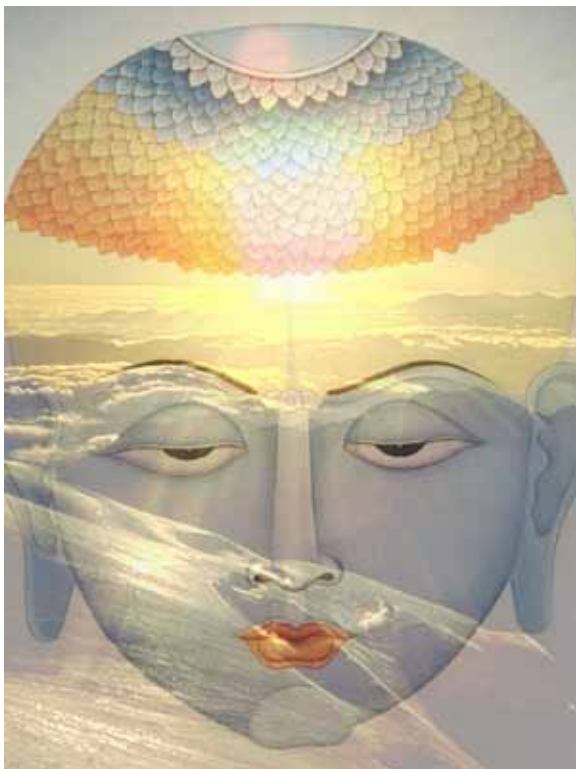
Uanset hvad man studerer i *Den Hemmelige Lære*, må man sætte det i relation til disse tilgrundliggende idéer.

Mental motion

Studiet af *Den Hemmelige Lære* er en form for mental motion, der er ualmindeligt anstrengende. H.P. Blavatsky sagde derfor, at:

"Man ikke må være tåbelig og gøre sig selv vanvittig ved at presse sig selv for meget i begyndelsen."

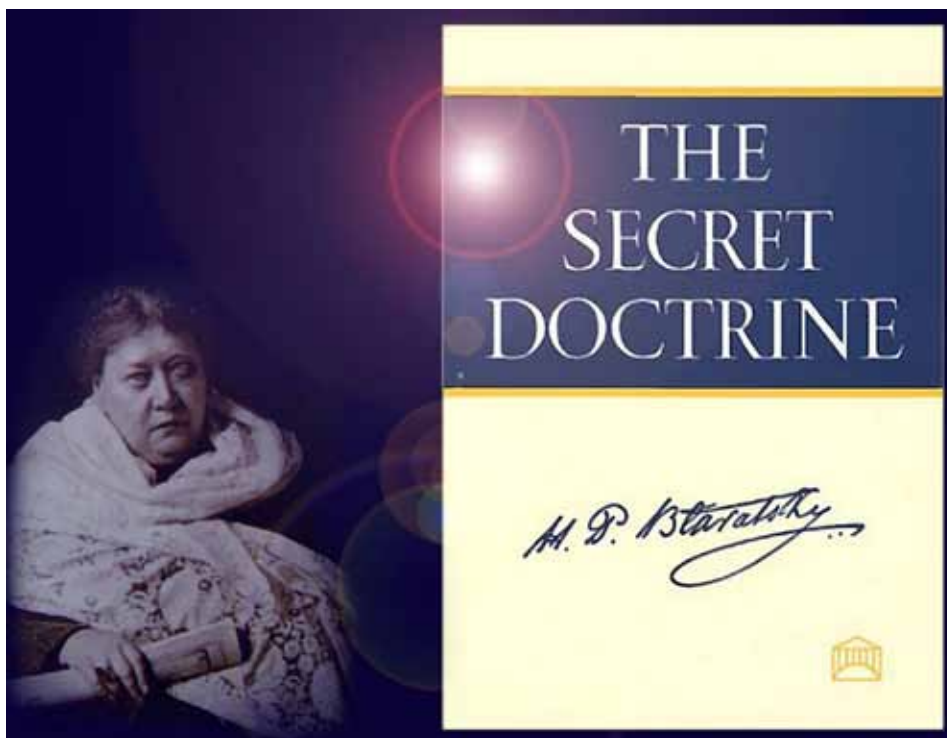
Hjernen er *dagsbevidsthedens* redskab, og ethvert bevidst mentalt billede, der dannes, betyder ændring og destruktion af hjernens atomer. Den almindelige intellektuelle virksomhed følger slagte veje i hjernen og fremtvinger ikke pludselige tilpasninger og ødelæggelser i dens substans, men den nye form for mental anstrengelse kræver noget ganske andet – nemlig at der banes "nye hjerneveje", og at de små hjerneliv bliver arrangeret i en anden orden. Hvis man uforsigtigt forsøger at forcere denne omstrukturering, kan den fysiske hjerne tage skade.

Jnana yoga

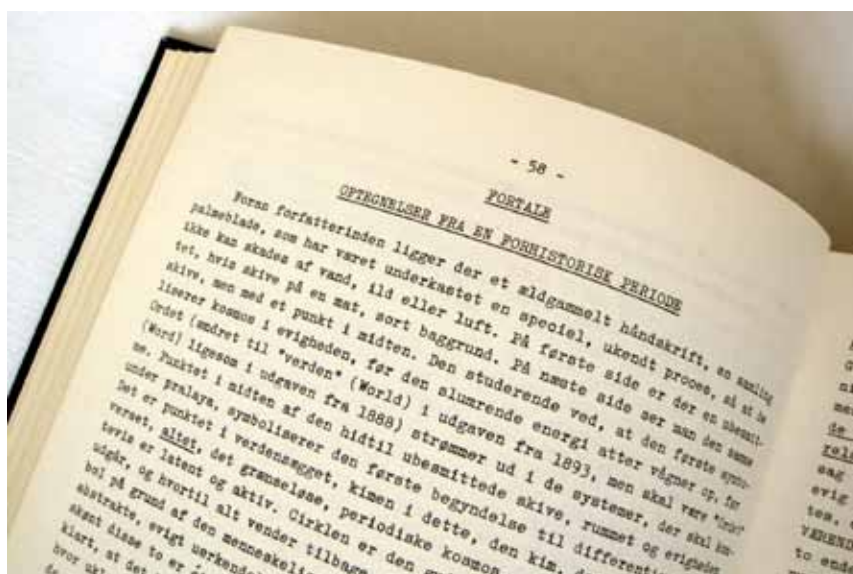
Denne måde at tænke på, er det, inderne kalder *jnana yoga*. Efterhånden som man gør fremskridt i *jnana yoga*, opdager man, at der opstår idéer, som man – selvom man ikke har bevidstgjort dem – endnu ikke er i stand til at udtrykke eller

formulere i mentale billeder. Efterhånden som tiden går, vil disse idéer forme sig til mentale billeder. Og her gælder det om at være på vagt, så at man ikke narrer sig selv til at tro, at det nytænkte, fantastiske billede må repræsentere virkeligheden. *Det gør det ikke!* Efterhånden som man arbejder videre, vil man opdage, at det tidligere så imponerende billede blegner og bliver utilfredsstillende, og til sidst toner det bort eller forkastes. Dermed skabes et andet farepunkt, fordi man i dette øjeblik befinder sig i et tomrum uden at have nogen idé at støtte sig til, og man kan føle sig fristet til at genoplive det forkastede billede i mangel på noget bedre at støtte sig til. Den seriøse studerende vil imidlertid arbejde tillidsfuldt videre, og snart vil der komme andre formløse glimt, der igen med tiden vil afføde et større og skønnere billede end det foregående, men nu *ved* aspiranten, at intet billede nogensinde vil repræsentere *sandheden*. Dette sidste strålende billede vil blegne og tone bort ligesom alle de øvrige. Og sådan vil processen fortsætte, indtil aspiranten til sidst har løftet sig over tanken og dens billeder og kan træde ind i *det formløses* verden, som alle former kun er begrænsede afspejlinger af.

Den, der virkelig og på den rigtige måde studerer *Den Hemmelige Lære*, er en jnana yogi, og denne yogavej er den rigtige for den vesterlandske studerende. *Den Hemmelige Lære* er skrevet for at give den vesterlandske studerende vejvisere på denne vej.

De tre fundamentale hovedpunkter fra Fortalen til "Den Hemmelige Lære"

- I. Et allestedsnærværende, evigt, ubegrænset og uforanderligt *princip*, som det er umuligt at forestille sig, for det ligger ud over menneskets forestillingsevne, og det kan kun blive mindre ved at gøre det til genstand for menneskelige udtryk og sammenligning. Det falder uden for tankens område og rækkevidde. Det er – som der siges i *Mandukya Upanishad* – "utænkeligt og unævneligt".

For at man kan få en bedre forståelse af disse idéer, kan man indledningsvis forudsætte, at der findes en *Absolut Virkelighed*, der eksisterede forud for al manifesteret og betinget væren. Denne uendelige og evige årsag – som i den almindelige europæiske filosofi uklart kaldes "det ubevidste" og "det uerkendelige" – er *den rodløse rod* til "alt hvad der var, er og nogensinde skal blive". Den er naturligvis blottet for alle egenskaber og har i egentlig forstand ingen forbindelse med manifesteret endelig væren. Det er "*værenhed*" snarere end *væren* – på sanskrit "*Sat*" – og er hævet over al tanke og tænkning.

I *Den Hemmelige Lære* symboliseres *værenhed* under to aspekter. Det ene er det absolutte, abstrakte rum, der repræsenterer ren subjektivitet – det eneste, som ingen menneskelig tanke kan udelukke fra nogen forestilling eller opleve som adskilt fra alt andet. Det andet er absolut, abstrakt bevægelse, som repræsenterer ubetinget bevidsthed. Selv de vesterlandske tænkere har fastslået, at man ikke kan forestille sig bevidsthed adskilt fra forandring, og bevægelse er det, der bedst symboliserer forandring, som er dens væsentligste egenskab. Dette sidstnævnte aspekt af *Den Ene Virkelighed* bliver også symboliseret ved udtrykket "*det store åndedrag*" – et symbol, der er tilstrækkelig forståeligt til ikke at behøve nogen yderligere forklaring. *Den Hemmelige Læres* første fundamentale aksiom er derfor dette metafysiske *Ene – Absolutte – Værenhed* – der af den begrænsede intelligens symboliseres af den teologiske treenighed.

- II. Det samlede verdensalts evighed som et grænseløst plan, der periodisk er "skueplads for utallige universer, som igen og igen manifesterer sig og forsvinder" og kaldes "de manifesterende stjerner" og "evighedens gnister".

"Pilgrimmens evighed er kun et øjeblik for det Selveksisterende",

– som det siges i *Dayans Bog*.

"Verdenernes opståen og forsvinden er som en regelmæssig tidevandsbevægelse af ebbe og flod."

Dette andet punkt, der præsenteres i *Den Hemmelige Lære*, er *periodicitetens lov* og dens absolutte almengyldighed – loven om ebbe og flod, som naturvidenskaben iagttager overalt i naturen. En vekslen som den, man ser mellem dag og nat, liv og død, søvn og vågen tilstand, er et fænomen, der er så universelt og uden undtagelse, at det er let at forstå, at man her står over for en af de absolut fundamentale love i Universet.

- III. Alle sjæle er fundamentalt identiske med *Verdenssjælen*, idet den selv er et aspekt af den ukendte rod, og alle sjæle – gnister af den førstnævnte – må foretage en tvungen pilgrimsrejse gennem hele inkarnationsperioden eller nødvendighedens cyklus i overensstemmelse med den cykliske og karmiske lov. Ingen rent åndelig buddhi (guddommelig sjæl) kan med andre ord opnå selvstændig, bevidst tilværelse, før den gnist, der er udgået fra det universelle sjette princips rene essens – *Verdenssjælen* – er:
- passeret igennem alle elementalformer i fænomenernes verden i den pågældende manvantara (manifestationsperiode) og ...
  - har opnået individualitet – først gennem naturlig impuls og derefter gennem selvpålagt stræben, der vanskeliggøres af dens karma, idet den på denne måde stiger op igennem alle grader af intelligens fra den laveste til den højeste, fra mineral og plante op til den helligste ærkeengel (dhyani-buddhi).

Den centrale lære i den esoteriske filosofi anerkender ikke andre privilegier eller særlige evner hos mennesket end dem, dets egen sjæl har opnået ved personlig anstrengelse og fortjeneste gennem en lang række reinkarnationer.

H.P. Blavatsky

VidsomsNettet
www.vidsomsnettet.dk